

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheveningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn. Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Heere zal opstaan tot de strijd!

”En daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden”.

Openbaring 20 : 3b.

De oogst is nog niet gekomen, omdat de vruchten nog niet rijp zijn. De wederkomst van de Heere Jezus toeft nog, het eindgericht wacht nog, omdat noch het koren noch de druiven rijp zijn. En voordat de sikkels gezonden worden en er gemaaid wordt, moet er nog iets gebeuren. U denkt terstond aan het beest uit de zee en het beest uit de aarde, de anti-christ en zijn valse profeet. Maar ik denk aan de satan. Uiteindelijk is hij het die deze beesten tevoorschijn zal brengen. Ze zijn instrument van hem.

De Schrift zegt ons dat hij zal ontbonden worden. Op drie dingen willen we letten. Allereerst op de persoon. Dan op het moment, en tenslotte op de duur van die ontbinding.

Johannes ziet een engel nederdalen uit de hemel. Hij heeft bij zich de sleutel van de afgrond. De afgrond is de verblijfplaats van de duivelen. Deze engel heeft de sleutel daarvan. Dat wil zeggen: hij heeft macht over de duivelen. Die macht is hem van God gegeven. De duivelen vormen niet een macht naast God, maar ze zijn onder God. 't Is altijd zo, wanneer satan bestookt, benauwt, zijn giftige pijlen afschiet, dat dit geschiedt onder de toelating van de Heere. Opdat u zoudt heenvluchten tot de almachtige God. Denkt u slechts aan Jozua de hogepriester, die bekleed was met vuile klederen. Satan stond aan zijn rechterhand wijzend op dat vuile kleed. Iemand met zo'n kleed kan geen priester van de Heere zijn. Satan had volkomen gelijk. Ging Jozua toen discussiëren met satan? O neen - dan had Jozua het onderspit gedolven, en had satan getriomfeerd. Jozua kon niet anders dan zwijgen. Hij moest satan gelijk geven. Echter - hij vluchtte tot de Hogepriester Die komen zou, Jezus Christus, en Die heeft het voor Jozua opgelost. Op een wonderlijke en genadige manier. Dus God gebruikt satan, opdat u zoudt heenvluchten tot Christus Die het zonder u, buiten u voor u op Golgotha heeft opgelost. Die daar het witte priesterkleed heeft verworven om God te dienen tot in alle eeuwigheid. God van Zijn troon heeft de engel, die Johannes ziet, gestuurd met de opdracht om de duivelen te binden. De gezant van God grijpt Gods tegenstander aan, en overwint hem, en bindt hem met een grote keten. Hij werpt hem in de afgrond en sluit en verzegelt die boven hem.

Een veelheid van namen wordt in het teksthoofdstuk hem die gebonden is, gegeven. Hij wordt genoemd de draak, de oude slang, de duivel, satanas. Dat is niet zomaar. Dat wordt opzettelijk gedaan, om zijn geweldigheid aan te tonen. Let er maar op. De naam slang herinnert aan Genesis 3. De slang, waarvan satan gebruik maakte om Eva te verleiden. De slang die, als instrument van satan, bedrog en venijn openbaarde. Hij wordt genoemd de oude slang. Daardoor wordt uitgedrukt, dat hij in zijn bedriegen reeds een eeuwenlange ervaring heeft en daardoor te gevaarlijker is. Zijn tweede naam is duivel.

Daardoor wordt hij getekend als de mensenmoordenaar. De duivel tracht van al wat met zonde samenhangt een strik te vlechten om de mensen zo te vangen en te verderven. En het tweede wezenlijke van de duivel is, dat hij in de waarheid niet staat. De leugen behoort tot zijn bestaan. Liegen is zijn natuur. De leugen is zijn kind. Door het woord duivel wordt hij dus getekend als de verleurende, de sluweling, de lasteraar, de kwaadspreker, die de mensen strikken legt om ze te doen ondergaan. Het woord satan betekent tegenstander. En tekent ons satan dus als Gods grote wederpartijder. En het woord draak wijst op het geweldige, het monstrueuze. De draak is de geweldige wereldbeheerser. God had de mens de heerschappij gegeven. Maar satan heeft de mens door zijn verleiding aan zich onderworpen. Sedert dat moment bezit en oefent hij de heerschappij over de wereld en haar koninkrijken.

Zo zien wij wie hij is die gebonden is geworden, en die ontbonden zal worden. Hij de draak, de oude slang, welke is de duivel en satanas zal ontbonden worden. Hij is gebonden, en toch desondanks gaat hij rond als een briesende leeuw zoekende wie hij zou kunnen verslinden. Hoe ervaart de kerk, hoe ervaren Gods kinderen zijn grote macht en zijn sluwe listen! Wat moet dat dan zijn als hij ontbonden wordt. Huivering doortrekt ons.

Als vanzelf komt nu de vraag op: wanneer zal hij ontbonden worden? 't Is zeker - hij zal ontbonden worden. Gods Woord zegt dat. Maar wat is het moment van zijn ontbinding? We lezen aan het eind van duizend jaar. Satans binding is voor de duur van duizend jaar. Een lastig probleem doet zich nu voor. Meningen lopen uiteen. We houden ons aan de meest gangbare opvatting op gereformeerd erf, aan de mening van de kerk van alle eeuwen, en die mening kunnen we ook verdedigen.

We zullen terdege op het verband moeten letten. Wat aan Openbaring 20 vooraf gaat, beschrijft de triomf van Christus over de antichrist en diens profeet. 't Is toch begrijpelijk dat de kerk nu ook nog moet weten wat er met satan gebeurt? Voordat nu de ondergang van de duivel aan Johannes getoond wordt, moet hij eerst een juist inzicht krijgen in de macht van Gods tegenstander. En daarom wordt hem geopenbaard het eigenlijke karakter van satans heerschappij, die in de diepste zin gebondenheid blijkt te zijn. Satan is gebonden. Dat wordt aan Johannes getoond. En dan is hier heel belangrijk het woord dat Christus, toen Hij op de aarde was, sprak: "nu is het oordeel over deze wereld; nu zal de overste dezer wereld naar buiten uitgeworpen worden". Door Christus' werk heeft satan het verloren. Hij heeft door Zijn offer de macht over satan verkregen. De duivel kan zich slechts bewegen bij de gratie van de Koning der koningen.

Dit tijdvak van Christus' regering wordt door het getal duizend gesymboliseerd. Duizend is tien maal tien maal tien. Tien drukt volkomenheid uit. De herhaling van het getal aksentueert dit nog. Jaren spreekt van een periode die beperkt is. Duizend jaar zegt dus, dat de tijd volkomen is, dat is: door God vastgelegd en afloopt op het door God bepaal-

de moment. Aan het eind van deze periode wordt satan losgelaten.

U kunt met uw tegenwerpingen komen. U kunt wijzen op de tijd van Nero, op het pausdom, op de inquisitie, op Napoleon, op Hitler, op de vergassing van zes miljoen joden, op Stalin. En schokschouderend zeggen: spreekt dat van de binding van satan? Ik zeg u: de zegevierende gang van de Ruiter op het witte paard zou onmogelijk zijn geweest. Satan zou terstond verdorven hebben wat Hij overwonnen had. Elke kerk in oprichting zou terstond vernietigd zijn geworden.

Nog meer huivering doortrekt ons als we horen van zijn loslating. En onwillekeurig komt de vraag op: zal die ontbinding lang duren? Die vraag brengt ons tot het derde: de duur van die ontbinding.

Er is troost, rijke troost voor de kerk. De ontbinding is slechts voor een kleine tijd. Die ontbinding moet er zijn. Terwille van Christus. Terwille van Zijn heerlijkheid. Christus, hoewel Hij reeds overwonnen heeft, zal geen krachteloze vijand tegemoet treden. Zijn tegenstander zal op één moment alle kracht en macht terugontvangen, om dan door Christus volkomen overwonnen te worden.

Het teksthoofdstuk geeft ook duidelijk antwoord op de vraag: wat betekent de loslating van satan? We lezen: "hij zal uitgaan om de volken te verleiden.... om hen te vergaderen tot de krijg". De binding van satan heeft dat onmogelijk gemaakt. Nooit heeft hij de volken tot één kunnen brengen. Soms enkelen, maar niet allen. Christenen konden daardoor vluchten van het ene naar het andere land. Als hij losgelaten wordt, is hij weer tenvolle overste van de wereld. Alle volken brengt hij bijeen om de strijd te voeren tegen het Lam en de volgelingen van het Lam.

Hier zie ik een verband met Openbaring 11. De twee profeten die zullen komen, en macht krijgen om de aarde te slaan zoveel als zij willen. Precies als toen in Egypte Mozes en Aäron. De tien plagen hebben farao al meer verhard. De haat tegen het Lam en Zijn volgelingen zal op een toppunt komen. Men zal de legers verzamelen. Geen enkel volk uitgezonderd. Dat zal een bange tijd zijn voor de kerk des Heeren. De legers die omringen van alle kanten. Maar 't is een kleine tijd. Een verdrukking van slechts tien dagen. 't Zal zijn als bij de Schelfzee. Er komt een pad naar de andere oever. Er kwam vuur neder van God uit de hemel, en heeft dat machtige satansleger verslonden. En de duivel werd geworpen in de poel des vuurs en sulfers.

Ziet een aanstaande moeder voortdurend op de geboorteweeën die komen gaan? Neen toch - ze ziet het meest op wat daarna is: de geboorte van nieuw leven. O de schrik kan u om het hart slaan als u hoort van de ontbinding van satan. Maar Gods volk, de volgelingen van het Lam, mogen zien op wat daarna komt: nooit meer de satan, de aanvechtingen, de benauwingen. Het nieuwe leven, het eeuwige leven. Op de andere oever zingend het lied van Mozes en van het Lam.

Wat zal het voor u zijn: met de duivel geworpen te worden in de poel van vuur en sulfere of met het Lam zijn tot in alle eeuwigheid? Satanskinderen worden nog gemaakt tot volgeling van het Lam. Buig dan toch de knieën! Wie God leert kennen, leert ook satan ken-

nen. Wat kan dat helse monster bevreesd doen zijn, schier tot wanhoop brengen. De verdrukking is slechts tien dagen. Dan zal de Heere opstaan tot de strijd!

ds. v.Z.

Van de administratie

In de afgelopen periode konden we weer 5 nieuwe abonnees inboeken en ontvingen we f 1046.- aan giften, waarvan 1 gift van f 1000.-. Hartelijk dank zowel voor de opgave van de abonnees als voor de ontvangen giften. We willen ook dit keer weer een beroep doen op onze abonnees. We ontvingen n.l. de laatste keren onze bladen terug, die bestemd waren voor J. Buter, Fabrieksstraat 7, 8281 BW Genemuiden en voor J. Schinkel, Holkenkamp 71, 8321 AX Urk, met de mededeling "vertrokken". Wie kan ons aan de nieuwe adressen helpen? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

Onze administrateur wees me er op, dat het met de nummering van ons blad fout gegaan is. Het laatste nummer is niet het 18e maar het 19e van de lopende jaargang. Waar het misgegaan is weet ik nog niet. Mogelijk heb ikzelf bij het nazien van de proeven niet goed opgelet. In elk geval is het vervelend. Vooral voor hen die de nummers bewaren. Het is in een vorig geval wel eens voorgekomen dat iemand meende dat hij een nummer miste. Daarom zou ik aan allen die de nummers bewaren willen verzoeken het nummer van 12 oktober j.l. te vernummeren en aan te geven als nr. 19. Dan is er weer de goede volgorde: 18, 19, 20....

B.

Sprekend verleden

1.

In ons land zijn er plaatsen, waar een stuk historie spreekt. Wie van historie houdt, kan verschillende kanten uit. Bouwkundig is er veel interessants intact gebleven. Men kan diverse bouwstijlen bekijken. Kerkhistorisch is er ook veel te zien. Kerkgebouwen roepen herinneringen op. Ze doen ons denken aan gebeurtenissen en aan personen. Mannen van betekenis. Mannen, die de Heere heeft willen gebruiken voor de kerk en voor het staatkundig beleid. Gode zij dank behoort hun werk niet tot het verleden. We kunnen denken aan de besluiten, die genomen zijn op de Dordtse synode, de synode van 1618/19. Een synode van betekenis in de 17e eeuw, maar ook nog vandaag. Wat op die synode besloten is, heeft ook nu nog waarde. De hoofdzaken hebben nog rechtsgeldigheid. Het eigene van het gereformeerd protestantisme spreekt er in. De drie formulieren van enigheid toen vastgesteld vormen nog het belijden van de kerk n.l. de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels.

Nu zijn er over onze grens ook plaatsen, waar veel heeft plaatsgevonden. Waar de goede hand van God duidelijk zichtbaar werd. Zijn hand over Zijn erfdeel. We kunnen denken aan Worms. Op de Rijksdag te Worms 1521 blijkt de standvastigheid van Luther. Hij kon niet herroepen, wat hij geschreven had. Als een rots in de branding beleed hij: "Hier sta ik! Ik kan niet anders. God helpe mij!".

Genève in Zwitserland ging spreken in de tijd van de reformatie. Kwam het begin van de reformatie daar tot stand door het werk van Farel en Viret, door de komst van Calvijn in 1536 werd de stad tot een centrum van de Reformatie. En dat niet alleen voor Frankrijk maar ook voor Nederland, Engeland en Schotland. De universiteit te Genève werd de kweekplaats van Gereformeerde predikanten. We kunnen ook denken aan Heidelberg. Een bekende plaats geworden door het Slot en de universiteit. Het Heidelbergerslot is eeuwen oud. Met de bouw begon men in de 13e eeuw. De ruïne ervan is nog te bezichtigen. Wie er komt, moet zeker denken aan Frederik de Vrome. Deze vorst gaf de stoot aan de totstandkoming van de Heidelbergse Catechismus. Vandaag is er nog de universiteit, echter het gebouw uit de 16e eeuw is er niet meer. Op zich is de Heidelbergse universiteit de oudste universiteit van Duitsland. In 1386 gesticht door de keurvorst Rurecht I. In het begin van de 16e eeuw was zij

de zetel van het Calvinisme in Duitsland. Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus zijn aan deze academie als hoogleraar verbonden geweest. Deze beide mannen hebben op last van de keurvorst van de Paltz Frederik III een catechismus opgesteld. In het begin van 1563 werd deze catechismus door de Heidelbergse synode goedgekeurd en ging zij vanaf die tijd als leerboek een plaats innemen in kerk en school. Gode zij dank mag dit vandaag nog zo zijn. In onze reformatische kerken wordt 's zondags in de morgen- of avonddienst de catechismus behandeld. En met zegen! De Heere wil de verklaring gebruiken.

Nu kan er, als het gaat over plaatsen van betekenis, niet alleen gekeken worden naar het Oosten, maar ook naar het Westen. We kunnen dan denken aan Engeland en Schotland. Van het werk der reformatie daar en dan heel bijzonder in Schotland is ons veel bekend.

In het begin van de 16e eeuw werd de invloed van de Reformatie in Schotland al merkbaar. De eerste martelaar, Patrick Hamilton die in 1528 terecht werd gesteld, was een leerling van Luther. Het geschrift, dat van hem bewaard is gebleven toont duidelijk aan de invloed van zijn leermeester. Hamilton maakte hierin een scherp onderscheid tussen de wet en het evangelie. De wet zegt: betaal uw schuld, u bent een verloren zondaar en u zult sterven.

Het evangelie spreekt van de verzoening alleen door het bloed van Christus. Scherp is zijn afwijzing van de verdienstelijkheid van de goede werken. Hamilton schrijft: "Wie denkt dat hij door zijn werken kan zalig worden maakt zichzelf tot een Christus".

Na Hamilton heeft de Schotse Reformatie zich op Zwitserland en Genève georiënteerd. De bekende John Knox, een leerling van Calvijn, heeft veel gedaan tot bevordering van de leer van de reformatie. Onder zijn stuwende leiding werd de kerk van Schotland er één van gereformeerd karakter. Duidelijk wordt zijn optreden gekenmerkt door een onvoorwaardelijk opkomen voor het gezag van het Woord van God en een radicaal afwijzen van alles wat niet op dat Woord kan worden gegrond.

Krachtig was de leiding van John Knox en doortastend zijn optreden. Voor hem was de prediking het belangrijkste. In zijn scherpe prediking hekelde hij allerlei misstanden en schroomde hij niet oordeelsaankondigingen uit het Oude Testament op de situatie van zijn land en volk te betrekken. Toch ging hij verder, dan slechts een boete- en oordeelsprofeet te zijn. Naast het aangeven van en het wijzen op de diepe ernst van de zonde, schitterde ook in zijn prediking Gods reddende liefde in Christus. Reeds de in 1560 opgestelde geloofsbelijdenis, waarvan John Knox de voornaamste auteur was, legt hiervan door de wijze waarop zij de persoon en het werk van Christus centraal stelt, ondubbelzinnig getuigenis af. Naast de invloed van Calvijn is bij John Knox ook de verwantschap met Luther aanwezig. Wij behoeven daarbij niet enkel te denken aan de overeenkomst in temperament en geloofsbeleving. Knox kende evenals Luther zware aanvechtingen in zijn geloofsleven. Wat nog meer spreekt. Luthers verklaring van de brief aan de Galaten en zijn voorrede op de verklaring van de brief aan de Romeinen hebben het geestelijk denken van John Knox beïnvloed en wel zo, dat John Knox de rechtvaardiging door het geloof predikte zoals Luther dit deed. Naar het oordeel van een historiekenners is zo ook de bevindelijke instellingen en de evangelische warmte, die het Schotse calvinisme gekenmerkt heeft, te verklaren.

Naast John Knox zijn vele dienaren van de Schotse kerk te noemen. Dienaren die door hun prediking en hun geschriften gesproken hebben in hun tijd, maar ook daarna. Predikanten uit de 16e, 17e en 18e eeuw.

Ook in ons land zijn ze bekend geworden. En vandaag leven ze nog voort in hun geschriften. Geschriften, de moeite waard om te lezen.

Op enkele predikanten en hun geschriften willen we wijzen.

ds. M.C. Tanis.

De mens in het middelpunt

Waar wordt de mens in het middelpunt geplaatst? Misschien zijn er onder de lezers die op deze vraag het volgende antwoord geven: In de wereld. Op zichzelf genomen is dat antwoord niet onjuist. Wie kennis neemt van zijn tijd zal niet kunnen en mogen ontkennen dat er in de wereld veel aan mensenverheerlijking wordt gedaan. Zangers en filmsterren worden afgodisch vereerd. Duizenden bij duizenden komen bijéén voor festivals waar hun favoriete zangers hun liederen zingen. De hysterisch opgezweepte massa stelt de mens in het middelpunt. Er valt ook te denken aan sporthelden. Zij worden bejubeld door miljoenen mensen. Men is vol van datgene wat die sporthelden tot stand brengen. Men leeft toe naar wedstrijden. Men gaat er helemaal in op. Men komt er 's nachts voor het bed uit. Men heeft er heel wat voor over. Ook in de politiek wordt gedaan aan mensenverheerlijking. Hieraan hebben Romeinse keizers zich schuldig gemaakt. Ook andere wereldheersers in het verleden hebben zich afgodisch laten vereeren. In de Bijbel vindt men hier voorbeelden van. Zo werd het in de tijd van Daniël verboden tot God te bidden. Er werd een koninklijke ordinantie opgesteld waar in stond, dat al wie in dertig dagen een verzoek deed van enig god of mens, in de leeuwenkuil zou geworpen worden. Er is in onze tijd wat dat betreft niets nieuws onder de zon. Diverse politieke leiders laten zich als een god vereeren. Zij geven zichzelf allerlei benamingen, waaruit blijkt dat de mens in het middelpunt wordt gesteld. Portretten van politieke leiders tref je soms overal aan. Kranten staan vol van foto's van deze leiders. Alles wat zij zeggen wordt als belangrijk gezien. De mens wordt echter niet alleen in de wereld in het middelpunt gesteld. Mensverheerlijking tref je niet alleen aan in de sport, in de muziek en in de politiek, het komt ook voor in de kerk. Kerkmensen maken zich hier ook aan schuldig. Misschien dat er onder de lezers nu de beschuldigende vinger uitsteken naar Rome. Bij Rome zo denkt men dan, vinden wij de mensverheerlijking in de kerk. We zullen het niet durven te ontkennen dat er bij Rome veel mensverheerlijking te vinden is. Wanneer de paus als plaatsbekleder van Christus op aarde wordt gezien en grote eer wordt bewezen, is er inderdaad sprake van dat de mens in het middelpunt wordt geplaatst. Wekelijks ontvangt de paus vele duizenden in audiëntie. Hij wordt dan binnengedragen op een draagstoel. Met pracht en praal wordt hij omringd. De leeruitspraken van Rome dragen ertoe bij dat de paus in het middelpunt wordt geplaatst. In 1870 is plechtig verklaard dat de paus onfeilbaar is, wanneer hij een uitspraak doet over wat christenen moeten geloven en wat zij moeten doen en laten, met de bedoeling om allen te verplichten die uitspraak als waar te aanvaarden. Zo'n plechtige uitspraak, die nooit meer veranderd mag worden heet een dogma. Zo'n uitspraak van de paus hoeft door niemand getoetst te worden. Het is zelfs zo geformuleerd: "Deze uitspraken van de paus zijn uit zichzelf onfeilbaar. Het is niet nodig dat de kerkleden daarmee instemmen. Iemand die beweert dat zulk een uitspraak alleen dan juist is, wanneer het grootste gedeelte van de christenen ermee instemt, die zij vervloekt." Dus niemand kan zich met een beroep op de Bijbel verzetten tegen een dergelijke uitspraak van de paus. In 1983 werd de positie van de paus als volgt omschreven: "De paus is de plaatsbekleder van Christus hier op aarde; daarom bezit hij krachtens zijn ambt de hoogste, volledige, onmiddellijke en universele gewone macht in de Kerk, die Hij altijd vrij kan uitoefenen." Het ene woord wordt dus op het andere gestapeld om aan te geven hoe groot de macht van de paus is. Hij kan overal in de kerk bisschoppen afzetten en benoemen, ook al zouden velen het er niet mee eens zijn. De mens in het middelpunt.

De mens wordt niet alleen in het middelpunt gezet bij Rome. De kerken voortgekomen uit het werk van de Reformatie gaan ook niet vrijuit. Wie kennis neemt van de geschriften uit het verleden zal gewaar worden dat de

mens in vroeger eeuwen ook in het middelpunt werd gezet. We lezen in een preek van Theodorus van der Groe het volgende: "Waar de Heere Jezus is, daar komt niemand anders in aanmerking. Daar verdient niemand genoemd te worden dan Hij alleen. Daar moeten de ogen en harten, de achting en genegenheid van allen maar alleen op Hem gevestigd zijn. Och, hoe dwaas handelt men dan onder ons, waar gewoonlijk zoveel gesproken en geredeneerd wordt over mensen, en zo weinig over de Heere Jezus, alsof Hij er niet was! En indien Hij er is, alsof Hij niet eens in tel zou zijn! Wat is het onder ons gewoonlijk stil over de Heere Jezus, de Nazarener! En wat wordt er veel gesproken over die professor, die leraar, die predikant, die christen. Wat is het gezag, de naam, de lof en de autoriteit van de mens in deze geesteloze dagen onder ons hoog verheven! En wat is de Naam van Jezus en de achting voor Hem onder ons - helaas! - zeer laag gedaald."

De mens in het middelpunt en niet de Heere en Zijn Woord. Die zonde uit het verleden is nog geen verleden tijd geworden. Het spreken over predikanten, kerkmensen en kinderen Gods is nog niet verstomd. Zou het geen vrucht zijn van geestelijke dodigheid? Predikers worden ook in onze dagen verafgood en bekritiseerd. Hoeveel wordt er niet over hen gesproken. De één is heel goed, de ander matig en de derde deugt helemaal niet. Er wordt vaak meer op de naam van de spreker gelet dan op datgene wat naar voren wordt gebracht of geschreven. Kent u de bekende geschiedenis van een vrouw die een rijke zegen ontving onder de prediking van Ebenezer Erskine? De dag nadat zij zo goed had mogen kerken onder hem maakte zij een grote reis om hem opnieuw te horen. Maar toen was het heel anders: ze had niets aan de preek. Daarop vertelde zij dit aan Erskine. Hij mocht haar ten antwoord geven: "Mevrouw, dat is heel gemakkelijk te verklaren. Gisteren kwam u om het Woord van de Heere Jezus te horen, en vandaag is u gekomen om Erskine te horen preken." Wie het van de mens, van de prediker verwacht, komt teleurgesteld uit. Het dient niet te gaan om de prediker, maar het dient te gaan om het Woord dat gepredikt mag worden. Zo is het niet bepalend wie een leespreek heeft geschreven, maar wat de inhoud van die preek is. Gods kinderen liggen bloot voor schepselverheerlijking. Ze zijn geneigd in de mens op te gaan, zich in het middel te verliezen. Het valt te verstaan dat er een bijzondere band is aan een prediker onder wie de Heere het behaagd heeft onderwijs te geven. Men voelt zich aan die prediker verbonden. Het is goed dat die predikant dan geëerd wordt om het werk dat hij mag doen. In die zin mag er eerbied en hoogachting zijn. Maar de mens mag niet in het middelpunt gesteld worden. Dat zou zondig zijn. De Heere zou dan niet de eer ontvangen, maar een mens-kind. Niet de buitengewone gaven van een leraar dienen bewonderd te worden. Er moge verwondering zijn dat de Heere predikers als instrumenten in Zijn hand wil gebruiken tot onderwijs. Een prediker kan zonder de Heere niets doen. Waar dat mag worden ingeleefd op en onder de kansel, zal de mens niet in het middelpunt gesteld worden. De Heere zal de Hem toekomende eer ontvangen.

Ook persoonlijk zijn we zo geneigd onszelf in het middelpunt te plaatsen. Sinds de diepe val in Adam wil de mens God niet meer eren. Hij wil zichzelf grootmaken. Hij ziet zo graag dat er met achting over hem gesproken wordt. Hij is een zoeker van eigen eer in het maatschappelijk leven, maar ook in het kerkelijke leven. Welke ambtsdrager is van zichzelf niet geneigd de dominee, de ouderling of de diaken te willen zijn? Gevoelig voor de eer en de achting voor mensen? Het wordt zo weinig beoefend de minste te willen zijn, de laagste plaats te willen innemen.

Waar genade in beoefening mag zijn wordt er toch iets van gevonden. Dan gaat de één de ander uitnemender achten dan zichzelf. Schepselvergoding mag dan bestreden worden. De begeerte leeft in het hart de Heere te bedoelen, Hem groot te maken.

Waar de Heere zaligmakend werkt wordt zelfvergoding blootgelegd en bestreden. Het doet dan zo'n pijn indien anderen de mens,

op welke wijze dan ook, in het middelpunt plaatsen. Bovenal doet het pijn en brengt het tot verootmoediging indien zij die Heere mogen vrezen zelf in die zonde vallen. Een zonde die heel onvruchtbaar is voor het geestelijke leven en de wasdom in de genade. Het gebed wordt ontlokt aan het hart: Heere, dat ik U zou mogen bedoelen. "Uw Naam worde geheiligd." Eenmaal zal er geen zelfbedoeling meer zijn bij de kinderen Gods. Verlost van alle zelfbedoeling en schepselvergoding zullen zij de drieënige God eeuwig en volmaakt mogen grootmaken en verheerlijken.

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Bevestiging en Intrede Ds. G.R. Procee te Hamilton 2.

Dan beklimt ds. Procee de kansel en leest het gedeelte na de opstand van Korach, Dathan en Abiram in Num. 16: 41-50. De tekst voor de intrede prediking is vers 48: "En hij stond tussen de doden en tussen de levenden; also werd die plaag opgehouden".

De glorie van God is het hoofddoel van de prediking. En die wordt gevonden door de opbouw van de gelovigen en de zaliging van zondaren. Aäron stond met het rokende wierookvat om stervende mensen te redden van het verderf. God wil daarvoor sterfelijke mensen gebruiken. Zij krijgen het recht om de volle raad Gods te preken. Hun taak is om hen te redden, die ten dode gegrepen zijn.

Het thema voor de preek is: Aäron staande tussen de doden en de levenden. Ten eerste: de noodzakelijkheid van dat werk, ten tweede het wezen van dat werk, ten derde het resultaat van dat werk.

Het was een ernstige situatie waar Mozes en Aäron in gekomen waren. Zij hebben voor Farao gestaan. Toen hebben ze gezien hoe de Heere hen bevrijdde van de vijand. Zij hebben in een moeilijke situatie gestaan toen het volk boog voor het gouden kalf. Toen heeft Mozes voor het volk gebeden bij God. Maar nu waren zij in de meest gevaarlijke situatie die zij ooit ondervonden hadden. Het volk kwam in opstand. De Heere antwoordde door een geopende aarde en 250 werden door het vuur van de hemel verteerd.

Nadat dit alles gebeurd was zouden wij verwachten dat het volk met ontzag vervuld was. Dat zij zachtjes naar hun tenten zouden terugkeren. Maar de volgende dag beschuldigen zij Mozes en Aäron dat zij hen gedood hebben. Opnieuw verschijnt de heerlijkheid des Heeren.

De Heere zegt dat zij weg moeten gaan. Maar Mozes en Aäron gaan niet weg. Zij vallen op hun aangezichten voor de Heere. Zij zoeken het welzijn van het volk. Zij bidden om genade voor het volk dat de dood verdiend heeft. Bij andere gevaarlijke omstandigheden kon Mozes zijn toevlucht nemen in de Heere. Maar nu zal het hele volk door de Heere weggevaagd worden. De plaag is begonnen.

Hier zien we de ernst om in de handen van de levende God te vallen. Dat is ons beeld. Wij zijn van nature ook zo. Wij zijn opstandelingen tegen God. Wij hebben een opstandig hart. Misschien zien wij dat niet dat wij onder de toorn Gods liggen. De Schrift zegt dat wij dood zijn in de zonden en misdaden. Hij die niet in de Zoon gelooft, de toorn Gods blijft op hem.

Zie op Golgotha hoe Gods toorn op de Heere Jezus rustte. Zien wij dat wij kinderen des toorns zijn? Vrezen wij voor het rechtvaardig oordeel van God? Het is een zaak van eeuwig leven of de eeuwige dood. De Heere begeert verlorenen te zaligen. De Heere stelt daarom Zijn dienstknecht Aäron met het wierookvat te midden van de mensen. Door de prediking roept God mensen tot het eeuwige leven. Door Zijn dienaren roept Hij tot bekering en geloof in de Heere Jezus Christus.

De plaag was begonnen. Slechts een ding kan redden. Aäron moet het wierookvat nemen uit het heiligdom. Dat werd gebruikt om de liefelijke reuk door het voorhang in het Heilige der Heilige te laten binnen dringen. Dat was de plaats waar de Heere woonde. De wierook was een beeld van de gebeden tot de Heere der Heirscharen. De wierook werd aan

gestoken met vuur van het brandofferaltaar. Dat altaar wees op de verzoening met God door de offerande. Voorbeden zijn alleen mogelijk op grond van de verzoening. Dat gaat samen. Dan gaat Aäron met het teken van de verzoening en de voorbede naar buiten, naar het stervende volk. Daar vallen aan de ene zijde de mensen dood neer. Maar aan de andere zijde leven mensen. Niet omdat zij beter zijn. Maar alleen omdat de Hogepriester daar staat.

Het Woord van God spreekt van de Heere Jezus. Dat woord heeft kracht om mensen op de knieën te brengen. Zo mag een prediker heen wijzen naar de verhoogde Christus. De prediking van het kruis is een kracht Gods. Dat Woord is onuitputtelijk. Het Woord heeft vele aspecten. De wet wordt gepredikt. Zondaren worden verslagen in het hart. Het vernieuwende werk van de Heilige Geest wordt gepredikt. De weg van de rechtvaardiging door het geloof. De verzoening door het bloed van Christus wordt verkondigd. De liefde van Christus wordt verklaard. Dat is het Woord wat in de gemeente verkondigd mag worden. Laat er gebeden mogen worden om de zalving van de Heilige Geest.

In Aäron is het beeld van een dienaar te zien. Hij verliest geen tijd. Iedere preek die gehouden wordt kan voor iemand in de kerk de laatste zijn. Ook jonge mensen komen om door auto ongelukken.

Aäron had ook liefde voor zijn volk. De liefde van Christus wordt verkondigd al haat het volk de voorganger. Hoe gaan wij om met de schapen die zich van ons afkeren? Liefde houdt staande ook in tijden van aanvechtingen.

Aäron was ook een dapper man op de plaats waar de mensen dood neervielen. Aäron dacht niet aan zijn eigen leven. Hij had één wens om zijn dienst te volbrengen. Een dienaar begeert dat zondaren zalig worden. Aäron is een type van Christus. De Heere Jezus is in de wereld gekomen om vijanden met God te verzoenen. Hij offerde Zichzelf aan het kruis.

Aäron stond daar als een hulpeloze redder. Hij stond daar alleen. De Heere Jezus heeft de pers alleen getreden. Alleen de verdienste van de Heere Jezus maakt zalig. Wanneer iemand zegt: dat alles ken ik niet, bedenk dan dat wij is geen enkel opzicht Christus kunnen helpen om ons zalig te maken. Hij is een volkomen Zaligmaker. Door Hem alleen worden zondaren zalig.

Aäron staat op de grens met de dood. Maar hij hoeft die lijn niet over te gaan. Christus is de grens van de dood gepasseerd om verloren zondaren zalig te maken. Daarom is er geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn. Het resultaat zien we als Aäron daar alleen staat. Tot hiertoe en niet verder gaat de plaag. Alzo werd de plaag opgehouden. De mensen die schuilen achter Christus worden gezaligd. Dan zal geen dood meer treffen als de Heere Jezus tussen u en de toorn van God staat. Deze zal Hij leiden naar het hemelse Kanaän. Waar zult u zijn als de laatste bazuin geblazen wordt? Buig voor Hem en smeeke Hem om uw hart te openen. Hij is getrouwt tot het einde.

De Heere wordt na de prediking gedankt voor Zijn trouwe zorg. Gebeden wordt om de zegen op de prediking van het Woord nu en in de toekomst. Gezongen wordt Psalter 276 (Psalm 102).

Namens de kerkeraad spreekt daarop oud. E. Wursten na de eerste ontmoetingsavond opnieuw woorden van welkom aan de nu bevestigde predikant. Hij gewaagt van de wonderen Gods die gezien worden, maar die niet te doorgronden zijn. Gods trouw stemt het hart tot dankbaarheid. In de achterliggende zeven jaar moest geleerd worden dat zo de Heere het huis niet bouwt tevergeefs arbeiden de bouwlieden. Nadat ds. Procee in het voorjaar drie zondagen de gemeente had gediend heeft de Heere zegen daarop gegeven. Gebeden wordt of de Heere in rijke mate Zijn Geest wil schenken aan de predikant, opdat hij geleid mag worden in de geheimenissen van Christus. Ook de gemeente wordt op het hart gebonden dat de Heere Zijn eer aan geen ander geeft. Verwacht het niet van een prediker, maar van zijn Zender.

Het volk van God wordt gevraagd om aan de predikant voortdurend te denken in hun gebeden. Mozes heeft in de strijd tegen Amalek overwonnen door het gebed. Maar toen hij vermoeid werd hebben Aäron en Hur zijn armen ondersteund aan beide zijden. En de Amalekieten werden verslagen.

En aan allen die nog een vreemdeling van deze zaken zijn wordt op het hart gebonden om zelf ook de Heere te smeken dat dit het aangename jaar des Heeren moge zijn. Zoek de Heere terwijl Hij te vinden is. Opdat wij een geestelijke opleving zouden mogen ontvangen. Dat er als een Jakob te Pniël net zolang gesmeekt zal worden tot wij door de Heere gezegend worden. De Heere is gebonden aan Zijn eigen werk dat Hij vindt in een aanhoudend gebed. Dan zal de Drieënige God alle eer ontvangen.

De consulent ds. C. Schouls en de andere voorgangers wordt gedankt voor de hulp tijdens de vacante periode. De kerkeraad van Dundas wordt bedankt voor het beschikbaar stellen van het kerkgebouw voor deze dienst. Vele afgevaardigden worden bedankt voor hun aanwezigheid. Gode zij daarvoor alle dank.

Ds. C. Schouls begroet hem namens de kerken en spreekt over de woorden van 1 Petr. 4 : 10: Een ieder, gelijk hij gave ontvangen heeft, also bediene hij die aan de anderen, als goede uitdelers van de menigerlei genade Gods. Hij wenst dat de collega's als broeders en vrienden samen mogen optrekken tot welzijn van het kleine kerkverband waar toch heel wat werk voor gedaan moet worden.

Ds. Procee bedankt ds. Hamstra voor de bevestiging, in oud. E. Wursten de gemeente voor de hartelijk ontvangst. Verwacht het niet van een sterfelijk mens maar verwacht alles van de Heere en Zijn Geest. Ds. Schouls wordt bedankt voor het welkom in de kleine Free Ref. Church. Op Urk wonen meer Chr. Geref. leden dan in het hele kerkverband te Canada. Maar de Heere is niet afhankelijk van een groot aantal mensen. Al hebben wij kleine kracht, wij hebben het Woord Gods te bewaren. Dat geve de Heere.

Vrouw en kinderen wordt gewezen op Mark. 10 : 29-30. Na het opleggen van de zegen zingt de gemeente tenslotte de lofprijzing van Psalter 315 (Psalm 117): Praise Jehovah all ye nations....

ds. M. van der Sluys.

's-Gravenhage - Scheveningen

Ds. P. van Zonneveld, gekomen van Driebergen, verbond zich op 6 oktober j.l. aan de Chr. Geref. kerk te 's-Gravenhage-Scheveningen.

Hij werd bevestigd door ds. G. Bouw, die 20 jaar deze gemeente heeft gediend en nu te Urk staat.

Na votum en groet zongen we Ps. 84 : 1 en 5. Ds. Bouw las Efeze 4 : 1-16 en noemde zijn tekst vs. 12b: tot opbouw van het lichaam van Christus. Hij ging voor in gebed. We zongen Ps. 89 : 1 en 8. Tijdens het zingen werd er gecollecteerd.

Het gaat vanavond - aldus de bevestigiger - ten diepste om het kerkvergaderend werk van Christus. Hij gebruikt mensen als instrument. Het doel van de door Christus gegeven ambten is de opbouw van het lichaam van Christus. Daartoe is ds. Van Zonneveld hierheen gezonden, tot zaligheid van zondaren en de verheerlijking van God. De ambten zijn door Christus gegeven. Er zijn ook geroepen ambtsdragers. Het is een inzet van de Koning der kerk. Hij is eerst afgedaald tot de diepste diepte en daarna ook ten hoogste verhoogd. Hij heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensenkinderen. Bij de gaven horen de ambten. Het is genade. Het is genade als de Heere ons wil gebruiken in Zijn dienst. Als dat beseft wordt, maakt dat klein. Dat geldt ook de gemeente. Het is een gave wanneer de Heere weer een eigen dienaar geeft. Dat is niet verdiend. Het gaat om de volmaking van het lichaam van Christus.

Er is ook het ambt der gelovigen. Om hen meer toe te rusten is er het bijzondere ambt. Elk lid van de kerk heeft zijn eigen plaats. Het gaat om het lichaam van Christus. Hij is het Hoofd, al de Zijnen zijn lidmaten. Het

gaat in alles om de opbouw van het lichaam van Christus. Lidmaat wordt men door wedergeboorte. Het gaat er om dat zondaren tot bekering komen.

De lidmaten van het lichaam van Christus moeten meer en meer toegerust worden om geestelijk op te wassen in Hem, namelijk Christus. Een kind moet groeien, opwassen. Zo ook in het geestelijke. Dode lidmaten kunnen levendgemaakt worden. Zij moeten opwassen opdat ze niet meer heen en weer geslingerd worden door wind van leer. Ze moeten opwassen in Hem Die het Hoofd is, om meer en meer Hem te kennen. In de weg van afbraak van jezelf. Alles buiten Christus moet er helemaal af. Het gaat om geestelijke verdieping. Daarvoor is de bediening van het Woord.

Totdat wij allen zullen komen.... tot een volkomen man. Uit Hem ontvangen alle lidmaten hun wasdom. Het gaat om Christus, om Zijn eer, om Zijn werk.

Wat mag er wel dagelijks gebed zijn bij de ambtsdragers en bij de lidmaten. De Heere zendt nog Zijn dienaren uit. Straks is dat niet meer nodig, namelijk wanneer de opbouw van het lichaam van Christus voltooid is. De bevestigiger hoopt van harte dat de Heere de arbeid moge zegenen.

We zingen Ps. 135 : 1, waarna de bevestigiger begint met de voorlezing van het formulier voor de bevestiging van dienaren des Woords. De vragen worden gesteld. Ds. Van Zonneveld beantwoordt deze duidelijk met: Ja ik, van ganser harte. Dan komt de bevestigingsformule en het slot van het formulier.

Ds. Bouw spreekt de bevestigiger toe. Hij acht het eengroot voorrecht, dat hij ds. Van Zonneveld mocht bevestigen. Daarna spreekt de bevestigiger mevrouw Van Zonneveld toe en de gemeente van Scheveningen, die hij de nieuwe predikant staande laat toezingen Ps. 119 : 9, even gewijzigd. Hierop spreekt ds. Bouw het dankgebed van het formulier uit. Onder het zingen van Ps. 122 : 3 neemt ds. Van Zonneveld de plaats van de bevestigiger op de kansel in. Deze leest Openbaring 3 : 7-13, de brief van de verhoogde Koning aan Filadelfia. De tekst is vs. 8m: Zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven.

Ds. Van Zonneveld noemt Scheveningen rijk bevoorrecht. De gemeente bestaat 43 jaar. Ze heeft twee eigen predikanten gehad, die samen 35 jaar de gemeente hebben gediend. In Driebergen daarentegen moesten verschillende predikanten na daar kort ge- arbeid te hebben naar het graf worden gebracht. Na twee jaar vacant-zijn heeft Scheveningen weer een eigen dienaar. Niet de mens staat centraal, maar Christus. Het gaat vanavond over een deur. Daardoor kun je ergens binnenkomen, namelijk als de deur geopend wordt.

Het gaat over een geopende deur. Christus belooft dat aan de gemeente van Filadelfia. Een geopende deur voor Filadelfia: 1. de Persoon, 2. de betekenis en 3. het adres van deze toezegging.

1. Zie. Dat komt viermaal in deze brief voor. De verhoogde Koning zegt dat. Hij heeft geleden, is gestorven, ook verhoogd. Ik heb een geopende deur voor u gegeven. Deze Ik is de Heilige en Waarachtige. Dat zijn namen die in het Oude Testament aan God worden gegeven. Christus noemt Zich met die goddelijke namen. Opzettelijk. Hij is ook God. Hij is de Tweede Persoon. De Joden geloofden dat niet. Christus openbaart Zich in deze brief als de Heilige en Waarachtige. Hij is Gods Zoon. Hij heeft de sleutel van David. Hij is de ware Messias. Hij is de Beloofde. Jesaja spreekt van Eljakim. Die krijgt de sleutel op zijn schouder, krijgt macht om het paleis van de koning te openen en te sluiten. Ieder moet toestemming van Eljakim hebben. Deze is een type van Christus. Hij heeft de sleutel van David. Hij opent en sluit, heeft macht en bevoegdheid. Een prediker kan dat niet. De kerk heeft de sleutelmacht. De eerste sleutel van het Koninklijk paleis. Hij opent en dan is er toegang tot het binnenste heiligdom. Of Hij sluit.

Dat Hij die macht heeft is te danken aan het werk in Zijn vernedering. Adam heeft de toegang geblokkeerd. Maar Christus heeft de sleutel ontvangen. Deze Christus wordt in deze dienst en elke zondag verkondigd. Hij is de Enige, Die de sleutel heeft. Hij alleen kan

zeggen: Ik heb een geopende deur voor u gegeven.

2. Een geopende deur. Dat betekent, dat de evangelieprediking bewerkt dat zondaren geleid worden in het binnenste heiligdom, met God verzoend worden. Bij de mens is een open deur naar de zonde en de wereld, maar een gesloten deur voor God. De mens kan niet en wil niet. Er is vijandschap tegen God en Christus. Wij houden de deur hermetisch in slot. Zou het van ons afhangen dan zouden wij allen verloren gaan. Dienaren kunnen de deur van het hart niet openen. Maar Christus kan het wel. Hij heeft de sleutel van David. Het Woord van Christus doet het.

Hier is sprake van een synagoge des satans. Deze brief noemt de synagoge zo. Waarom? Daar is de waarheid omtrent Jezus niet. Zijn Godheid wordt ontkend. Christus zal maken dat zij toch zullen komen en zullen erkennen dat Hij hen liefheeft. Ook in de kerk zijn mensen met een gesloten hart. Jongeren keren de kerk de rug toe. Maar Hij zegt: Ik zal maken. Dan komen Joden uit de synagoge, alle tijden door, ook nu nog. Er is geen verschil tussen Joden en heidenen. We moeten zalig worden uit genade door Hem Die aan het kruis gestorven is. We willen zo graag opgebouwd worden, maar: Ik zal maken! Dan gaat de grootste, de zwaarste deur van zelf open. Hij doet alles. Daarom gaat het gemakkelijk. Dat mag biddend verwachting geven.

3. Het evangelie heeft een bepaald adres: voor u. Slechts aan Filadelfia wordt dit gezegd. Waarom? Ik weet uw werken. Die gemeente wilde het evangelie verkondigen aan Joden en heidenen. De gemeente had slechts kleine kracht. Temidden van de krachten van ongeloof enz. Scheveningen heeft ook kleine kracht. We kunnen slechts weinig betekenen. Maar: Gij hebt Mijn Woord bewaard en Mij niet verloochend. Daarom: Ik heb u een geopende deur gegeven. Bewaren is als een schat meedragen in het hart. Dus het Woord van Christus meedragen in het hart, dat Hij uit de diepte brengt in het binnenste heiligdom. Dan zijn er zieleworstelingen aan de troon der genade.

Wat is er thans een verdeeldheid op kerkelijk gebied. In Filadelfia was dat niet zo. Gij hebt Mijn Woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend. Temidden van verdrukking enz. Ze konden niet anders, als vrucht van genade. Waar komt het nu voor de gemeente van Scheveningen op aan? Ze heeft kleine kracht. Het woord te bewaren op een rechte wijze. Zijn Naam niet verloochend. Dat is het adres van die rijke toezegging.

Spreker wenst dat we elkaar mogen ontmoeten aan de troon der genade. Het gaat in alles om Gods eer. Straks is het volmaakt. Christus is de Drager van de sleutel. Daar gaat het altijd om. De Heere opent de poorten der gerechtigheid. Dat blijft het recht van God en het Lam.

We zingen Ps. 107 : 3. Daarna spreekt ds. Van Sorge namens de classis een woord van welkom. Hij deed dit in plaats van de consulent ds. Slagboom, die wegens ernstige familieomstandigheden verhinderd was om deze dienst bij te wonen. Na ds. Van Sorge voert ouderling A. Bargeman het woord namens de kerkeraad. Hij richt zich eerst tot ds. Van Zonneveld en dan tot diens echtgenote en kinderen.

Daarna spreekt ds. Van Zonneveld nog vele aanwezigen toe. Ook bedankt hij de sprekers voor hun goede woorden. Hij gaat voor in dankgebed.

We zingen nog Ps. 99 : 1, 7 en 8, waarna ds. Van Zonneveld de zegen des Heeren op de gemeente legt.

De dienst was om half acht begonnen en duurde tot ongeveer kwart over tien. Het was niet te lang. Het was een goede dienst. Het kerkgebouw was geheel gevuld. Er waren vele belangstellenden uit Driebergen en ook uit andere gemeenten.

Voor de genodigden was er in de aangrenzende zaal gelegenheid om een kop koffie te drinken. Daar ontmoetten we nog vele vrienden en bekenden.

We hopen van harte dat de Heere de arbeid van ds. Van Zonneveld moge gebruiken tot opbouw van het lichaam van Christus, ook in de gemeente van Scheveningen. B.

Bijbelverspreiding in China

In het vorige nummer van ons blad stond een grote advertentie van de stichting Bonisazending over steun voor de zeer noodzakelijke Bijbelverspreiding in China. De stichting zond de advertentie met een begeleidende brief, waaruit we het volgende overnemen:

Na de laatste verschrikkelijke moord op duizenden jonge mensen te Peking, en arrestaties door geheel China, is er vanuit dit zwaar onderdrukte volk een schreeuw om waarheid..... wat is Waarheid.

Alléén Gods Geest kan hun harten aanraken en hen in hun ellende bekendmaken met Hem, Die spreekt: *Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven.*

In nauwe samenwerking met dokter Cameron Tallach in Hong Kong en enkele Chinese predikers en Evangelisten in China (die wij persoonlijk in China ontmoet hebben) kunnen wij de komende maanden in ruime mate Gods Woord in zuivere Chinese vertaling in het grote China laten verspreiden.

Naast de kosten van de Bijbels op zich, zijn er de kosten voor de "Chinese christen-koeriers", die dit kostbare geestelijke voedsel op de juiste plaatsen moeten en kunnen brengen.

Moge de Heere, de Grote Opdrachtgever om Zijn Woord te verspreiden tot aan het uiterste der aarde, ook deze zo dringend noodzakelijke zendings-arbeid willen zegenen."

Tot zover mevr. M.A. Mijnders-van Woerden, die namens de stichting schreef. Het is bekend genoeg, dat zij veel voor de stichting Bonisazending gedaan heeft en nog doet. Het mag tot grote dankbaarheid stemmen dat haar oproep om hulp voor China weerklank gevonden heeft. Daardoor kon er al een en ander tot stand gebracht worden.

Het gaat nu om de Bijbelverspreiding in China. Er is al veel geld voor dit doel bijeengekomen, maar nog niet genoeg om dit project op een goede financiële basis tot uitvoering te brengen. Het woord is nu aan onze lezers. Woord en daad is één begrip. Laten onze lezers ook een financiële bijdrage verlenen voor dit belangrijke doel. We lezen in Gods Woord van mensen die gaven met een vrijwillig hart!

B.

Kontaktbijeenkomst voor mensen met afasie

De projectgroep Afasie van de Vereniging Helpende Handen organiseert een kontaktbijeenkomst voor mensen met afasie en hun familieleden op D.V. 4 november 1989.

De bijeenkomst begint om 10.30 uur en zal gehouden worden in het Landelijk bureau Vereniging Helpende Handen, Houttuinlaan 7 te Woerden.

Tijdens deze bijeenkomst hoopt dhr. G. van der Veer een lezing te houden over "Afasie, een persoonlijke ervaring".

Na deze lezing is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het uitwisselen van ervaringen.

Rond het middaguur hopen we met elkaar de broodmaaltijd te gebruiken. Degenen die deze bijeenkomst bij willen wonen worden verzocht zich aan te melden bij: dhr. G. van der Veer, Stenenbaak 10, 3253 VR Ouddorp, tel. 01878-2700.

De Bijbel en epilepsie

Ook dit najaar organiseert de projectgroep "Epilepsie" van het onderzoeksproject "Tussen Wal & Schip" van "Helpende Handen", Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten een najaarsbijeenkomst voor mensen binnen de gereformeerde gezindte met epilepsie. Evenals voorgaande jaren blijkt hier een grote belangstelling voor te bestaan. Dit jaar hebben we als onderwerp "De Bijbel en epilepsie".

De heer H.A. Deurloo uit Heemstede, ambtsdrager in de Gereformeerde Gemeente, hoopt dit onderwerp te behandelen.

Hij heeft vele jaren patiënten uit epilepsiecentrum "Meer en Bosch" begeleid met arbeidstherapie. De bijeenkomst is op D.V. zaterdag 18 november in de Ichthuskerk,

Albert Cuyplaan 2 te Soest. De kerk is slechts 5 minuten lopen vanaf het N.S.-station Soestdijk. We beginnen om 10.15 uur.

Van Hoytema-kalender 1990

Deze kalender is een herdruk van 1978. Het is de zgn. "Waterplanten-kalender". Hieronder vindt men de reproductie van het blad voor de maand juli 1990. Daaruit blijkt ook, dat de zondag terecht als eerste dag der week wordt vermeld.

De bladen laten een verscheidenheid van planten zien, maar we vinden ook kikkers, muizen, padden, hagedissen enz. uitgebeeld. De bladen zullen in het bijzonder de liefhebbers van planten aanspreken. Een extra aanbeveling is niet nodig. De oplaat is beperkt. Daarom is het raadzaam om tijdig te bestellen. De kalender is uitgevoerd in veelkleuren-offset op formaat 45 x 21 cm. De prijs is f 24,90.

Deze keer is er als gift een aardig schetsboekje van Theo van Hoytema, zoals het meer dan honderd jaar geleden bij hem in gebruik was, in reproductie.

B.

Boekaankondiging

Matthew Henry's verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament

Van zijn tijdgenoten heeft niemand kunnen vermoeden dat de lichamelijk zwakke Matthew Henry (1662-1714) nog tijdens zijn leven het grootste deel van een complete Bijbelkommentaar het licht deed zien, en dat die kommentaar bijna drie eeuwen telkens weer uitgegeven en vertaald zou worden. In Nederland verscheen eerst de uitgave van Dr. H. Bavinck en nu verschijnt binnenkort het eerste deel van de vertaling van een eendelige Engelse uitgave van 1960.

Het geheim van Matthew Henry's werk ligt zonder twijfel in zijn preekactiviteit, 's morgens uit het Oude- en 's avonds uit het Nieuwe Testament. De achtergrond van zijn werk wordt gevormd door zijn ouderlijk huis, waar hij naar eigen zeggen meer gevormd is als theoloog dan aan de Londense presbyteriale akademie.

Die combinatie van wetenschappelijk verantwoordheid en praktische toepassing binnen de vroomheid, die de presbyteriale gemeenten in de zeventiende eeuw kenmerkte, maakt het werk geschikt voor theologen,

voor persoonlijke omgang met de Schrift en voor wat Bijbelstudiegroepen beogen. Het is er net zo mee gesteld als met de theologische opleidingen, die door toedoen of naar voorbeeld van Zwingli werden gesticht en die een kring van geestelijke mensen achter zich hadden staan, die het werk door hun omgang met de Schrift en met God in het gebed droegen.

Uitgeverij De Banier B.V. is voornemens begin 1990 het eerste deel van deze kommentaar op de markt te brengen en vervolgens binnen afzienbare tijd het tweede deel. Beide delen zullen gebonden en in prachtband verschijnen. Prijs tot 31 december 1989 f 115,-. Nadien f 145,- per deel.

Boekbespreking

Tocht van vertrouwen

door A. van den Born-Vlaanderen.
Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, postbus 11031, 2301 EA Leiden.

Dit boek is verschenen in de Groene Ankerreeks voor volwassenen. Het bevat een verhaal van een gezin, waarin het vele jaren heel goed was gegaan en waarin later allerlei moeilijkheden kwamen. Een van de kinderen kreeg een gehandicapt kind. Een schoondochter werd overspannen. In het eerste geval kwam er een zekere berusting. In het tweede geval na verloop van tijd verbetering. Er was ook nog een dochter geëmigreerd naar Canada. Het jonge gezinnetje dreigde het goede spoor bijster te raken. Toen hun eerste kindje geboren werd gingen de ouders er heen. Ze hadden zorg over hun kinderen. Later werd alles ten goede gekeerd. Toen de ouders in Canada waren bleef de jongste dochter thuis. Een belangrijk gedeelte van het boek gaat over de ervaringen en de moeilijkheden die toen voor deze dochter begonnen. Zij kwam in aanraking met een wat oudere jongeman van gegoede stand, die aan de drank was geraakt. Dat bleef voor het meisje lang verborgen. De moeder van de jongeman oefende veel invloed uit op haar enige zoon. De ouders van het meisje hoorden ervan toen ze van hun reis terug kwamen. Ze hadden er veel zorg over. Het leek wel alsof het niet te keren was dat het meisje haar ongeluk tegemoet ging. Er was al een datum voor het huwelijk bepaald en die datum was al dichtbij. Toen kwam de ontknoping. Het huwelijk ging niet door.

De schrijfster tekent alles op een levendige wijze als een stukje werkelijkheid. Er is wel veel moeite en zorg, maar het komt alles weer goed. Dat lijkt ons wel wat gunstig getekend. We vinden het boek in godsdienstig opzicht wat ondiep. We missen er de rechte geestelijke gesteldheid, die we bij Gods kinderen aantreffen wanneer de Heere met hen in tegenheden wandelt en zij het met de weg des Heeren eens mogen worden. Het is een boek met een goede strekking, maar het zou aan waarde gewonnen hebben wanneer het in geestelijk opzicht wat meer zou aanspreken. Het is eerder als vervolghet verhaal in het Reformatorisch Dagblad verschenen.

Het is keurig uitgegeven en kost gebonden f 21,50.

B.

Bid je mee tot onze Vader? door Inge Oostdijk.
Uitgeverij De Vuurbaak b.v., postbus 257, 3770 AG Barneveld.

Dit boek is een vervolg op een eerder verschenen *Ga je mee naar de kerk?*, eveneens van Inge Oostdijk. Het boekje is in een ongewoon formaat uitgegeven. Het ziet er keurig verzorgd uit, aantrekkelijk voor kinderen. Op de linkerbladzijden staan veelal tekeningen, op de rechterbladzijden tekst, eerst enige bladzijden over: Stil zijn, Bidden, Eerbiedig, Bidden in het verbond, Samen bidden, Wat je bidden mag, Bidden, dank zij de Heere Jezus, Bidden is danken, Verhoring. Daarna volgen er vele bladzijden waarop het Onze Vader op eenvoudige wijze verklaard wordt. Daarna volgen er nog bladzijden waarin dit gebed de ondergrond is van gebeden. We nemen een voorbeeld: *Uw Naam worde geheiligd*: Trouwe Vader in de hemel, wij willen U bedanken dat U zo

machtig bent. U bent heilig en wij mogen zomaar bij U horen. Wilt U ons erbij helpen om met U mee te doen? Helpt U ons om aan elkaar te laten merken dat U leeft? Dank U wel dat U ons gebruiken wilt om iets van Uzelf te laten zien. Helpt U ons om, net zoals de bloemen, iets moois over U te vertellen? Amen.

Uit het boekje blijkt duidelijk dat de schrijfter de kinderen anders ziet dan wij. Zij zien hen als kinderen die de Heere zoeken, dus een nieuw leven deelachtig zijn. Wij zien ze als kinderen des verbonds, die alleen door wedergeboorte in het rijk Gods kunnen komen. Daarom spreken wij de kinderen anders aan dan hier in dit boekje voorkomt. Dit bepaalt ook ons oordeel over dit boekje. Het telt 80 bladzijden en kost gebonden f 17,90, voor vrienden van De Vuurbaak tot 1 augustus 1989 f 12,90. B.

Twijfel, over aanvechting van ons geloof,
door H. Westerink.

Uitgeverij De Vuurbaak bv, postbus 257,
3770 AG Barneveld.

We hebben dit boekje met grote belangstelling gelezen. Het gaat om een belangrijk onderwerp en Westerink weet de aandacht geboid te houden. Hij heeft de gave om op een eenvoudige wijze zijn gedachten op schrift te stellen. Hij wil zich daarbij laten leiden door Gods Woord. Daarom hebben we ook veel in dit boekje gevonden, waarmee we van harte kunnen instemmen. Dit houdt echter niet in dat we het in alles met de schrijver eens zijn. Dat vindt zijn oorzaak in het feit, dat de schrijver twijfel vooral ziet als aanvechting van ons geloof. Het gaat om aanvechtingen van gelocigen. Maar zijn het allemaal ware gelocigen die aanvechtingen hebben? Zijn allerlei aanvechtingen als twijfel te beschouwen? Calvijn heeft wel eens geschreven dat er z.i. maar één ware gelovige is op honderd belijders. Vele mensen onder het Woord hebben sterker religieus besef en zo ook andere vragen dan mensen die zonder Gods Woord leven. Velen leven onverschillig. De duivel zaait twijfel in het hart van Eva. Zij luisterde naar de duivel en zij verviel tot ongeloof. De mens is dwaas geworden en zegt: er is geen God. Hellenbroek zegt dat dit meer een wens dan een dadelijk geloven is dat er geen God is. De mensen kunnen door de aanraking met en de invloed van het Woord met allerlei vragen komen te zitten, conscientie-overtuigingen krijgen enz., maar kunnen we dat alles zien als twijfel? Bij mensen die door de Heere zaligmakend worden bearbeid en die zo uit de strikken van het ongeloof worden bevrijd kan de twijfel zeer sterk zijn over het Godsbestaan en veel meer. Die hebben onderwijs nodig en de verlichting van de Heilige Geest om uit alle strikken te worden verlost. We zijn de duivel toegevalen en godloochenaars geworden, maar de Heere maakt door Zijn Woord en Geest van zulke mensen weer ware belijders van Zijn Naam. Wie is bewaam om zielen op een rechte wijze te leiden? Westerink zegt veel goeds in zijn boekje, maar omdat zijn uitgangspunt anders is moeten we bij het lezen zekere reserves in acht nemen.

Het boekje telt 104 bladzijden en kost f 15,90, voor vrienden van De Vuurbaak tot 1 september 1989 f 11,90.

B.

De Chaos en het Licht, een halve-eeuw lied
door Mr. Isaac da Costa.
Den Hertog b.v. - Houten.

Dit boek verscheen als 3e deel van de serie *Christelijk Erfgoed*, een reeks tekstuitgaven onder redactie van drs. G.C. de Waard en C. Bregman. In deze reeks worden literaire geschriften van bekende en onbekende auteurs uitgegeven. Niet alleen werken waarvan geen moderne editie meer verkrijgbaar is, maar vooral teksten die nooit in een moderne uitgave zijn verschenen, worden in de serie gepubliceerd.

Wat dit deel betreft lezen we op de achterzijde: "Van 1840 tot 1850 verscheen er een reeks van tijdzangen van Da Costa, die tot het belangrijkste in de dichtkunst van die jaren kan worden gerekend. De laatste van

deze reeks is het lied *De Chaos en het Licht*, dat in 1850 verscheen ter gelegenheid van het verstrijken der eerste eeuwheft. Uit de 'politieke poëzy' blijkt duidelijk hoe de christen-joodse dichter zijn tijd beleefde, met een anti-revolutionaire gezindheid de chaos van het staatkundig leven beklemtoonde en getuigde van het Licht van Christus' uiteinde-lijke overwinning. De bezorger K. van Walsum schrijft in de inleiding helder Da Costa's ontwikkelingsgang van contra- tot anti-revolutionair."

De inleiding van Van Walsum is zeer belangrijk. Hij schrijft in een *Verantwoording* op blz. 65:

"Wie zich bezighoudt met Da Costa tussen 1823 en 1850 komt in aanraking met een christen in het 'spanningsveld van conservatisme en progressiviteit' (J. Kamphuis), met een dichter die strijdt tegen de tijdgeest, maar die tegelijk kind van zijn tijd is, meer dan hij zelf beseft. Het is de actualiteit van dit spanningsveld die het de moeite waard maakt, ook nu nog, zich in Da Costa en zijn poëzie te verdiepen. In de hoop daartoe te kunnen stimuleren, ging ik met erkentelijkheid in op het verzoek van de redacteurs van deze serie mijn MO-B scriptie Nederlands (1983) in gewijzigde vorm voor publicatie gereed te maken."

De *Inleiding* bevat de volgende hoofdstukken: 1. Tegen welke achtergrond moet Da Costa's politieke poëzie gelezen worden? 2. De ontwikkeling van het Réveil in Nederland, 3. Het isolement doorbroken, een biografische schets, Da Costa's opvattingen in zijn strijdperiode, 5. Van de chaos naar het licht: Een andere weg, 6. Da Costa's laatste tijdzang. De hoofdstukken zijn onderverdeeld in paragrafen. Daarna volgt een Bibliografie waarin vele werken worden genoemd. In het tweede gedeelte van dit boek vinden we het gedicht van Da Costa met een toelichting van Van Walsum. Het is een gedicht van 514 regels. De laatste vier regels zijn een gebed en luiden als volgt:

Schenk ons, onmachtigen, o God van Alvermogen!

De krachten des geloofs, Uw Geest van uit den hoogen,

Bij 't daavren van de stem, terwijl Uw rijk genaakt:

Ontwaakt, gij slapenden! en, reeds ontwaakten! WAAKT.'

Aan het lied gaat een *Voorrede* van Da Costa vooraf. Die kunnen we zien als een inleiding en verantwoording.

Als Da Costa nu zou leven zou hij nog meer kunnen spreken van een chaos en dan niet alleen in staatkundig opzicht, maar ook op allerlei ander gebied. Maar ook nu blijft van kracht het getuigenis van het Licht. Aan Christus is de overwinning.

Dit boek verdient veler belangstelling. Het telt 105 bladzijden en kost als paperback f 18,75.

B.

Jaarverslag over 1988 van de stichting Reformatische Pensionshuizen

Deze stichting beheert twee tehuizen, n.l. Avondrust te Bennekom en Bethesda te Puttershoek. Zij is gevestigd te Bennekom, postbus 36, 6720 AA Bennekom. Het gaat hier om beschermde woonvormen. De bewoners hebben bijzondere zorg nodig. Zij zijn in hoofdzaak afkomstig uit de Ned. Herv. kerk (Geref. bond), de Chr. Geref. kerken, de Geref. Gemeenten, de Geref. Gemeenten in Nederland en de Oud-Gereformeerde Gemeenten. De bewoners komen uit gemeenten in de provincies Gelderland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant. Het werkgebied van de stichting is echter geheel Nederland. Samenwerking vindt plaats met twee RIAGG's, alsmede met huisartsen, psychiaters en maatschappelijke dienstverlening. De geestelijk verzorging neemt een belangrijke plaats in. Het verslag laat zien dat de stichting, bestuur en personeel, belangrijke arbeid verricht voor mensen die bijzondere zorg nodig hebben.

B.

Met dankbaarheid deelt de kerkeraad van de Chr. Ger. Kerk "Eben-Haëzer" te Urk mee dat zijn predikant Ds. G. Bouw, D.V. 6 november mag gedenken dat hij 25 jaar geleden bevestigd mocht worden in het ambt van dienaar des Woords.

De Heere zegene hem en stelle hem nog tot een zegen voor de kerk en de gemeente.

Namens de Kerkeraad,
W. Metz, 2e voorzitter.
G. Hoefnagel, scriba.

NERVEUS?

Onze plantaardige
PAST- en KALMERINGS-
TABLETTER
werken rustgevend en
versterken het
zenuwgestel.
Maandkuur f 22,50
DROGISTERIJ SEKING
Barneveldsestraat 5
Barneveld Tel. 023-312682

Voor een paar dagen of
langer gezelligheid en
sfeer, naar het dorpje
Kesteren gelegen in de
mooie Betuwe bekend
om zijn landelijke om-
geving ± 3 km van
Rhenen.

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed
is.

Fam. Knuivers, Boven-
eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-
caravans op zeer mooi
en rustig plekje op boer-
derij dichtbij het strand,
tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows,
sta-caravans,
volledig pension:
02220-18391 voor folder
of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN
BEWAAR HET PAND**

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp
aan jeugdigen en volwassenen.

De sterke toename van het aantal hulpvragen (jaarlijks gemiddeld bijna 70%)
veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten. Er dreigt zelfs een
patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo dringend noodzakelijk is!

Wat is verantwoorde hulpverlening U waard?

Maak uw gift over op giro 3971975

tn.v. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

HET BLIJVENDE WOORD

Dat is de
titel van het door de GBS
uitgegeven boek met informatie
over predikanten uit de 16e en 17e
eeuw en de kerkgebouwen waarin ze
hebben gesproken.
Ook voor de jeugd een bijzonder lezens-
waardig boek; zij wordt erdoor herinnerd aan
het erfgoed van de Reformatie.
Het boek is voorzien van fraaie kleurenfoto's
van de 60 kerken en portretten van vele
predikanten; groot formaat (22 x 29 cm),
gebonden, 255 blz. f 42,50

Prijs
Bestellingen in enveloppe zonder
postzegel sturen aan
onderstaand adres.

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18, 3300 WB DORDRECHT

GBS